

Bijlage 1 Quickscan Natuurwetgeving

Quicksan Natuurwetgeving

Aanleg rondweg en kade Rotra Doesburg

Definitief

Rotra Forwarding BV

Grontmij Nederland bv
Arnhem, 6 juni 2006

Verantwoording

Titel : Quicksan Natuurwetgeving

Projectnummer : 207420

Referentienummer : 130-141-708-'06

Datum : 6 juni 2006

Auteur(s) : D.B.M. Grote Beverborg MSc.

E-mail adres : dorien.grotebeverborg@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dr. M.C.C. de Graaf

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ir. P.F. Groenhuijzen

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 489
6800 AL Arnhem
T +31 26 399 83 99
F +31 26 449 92 81
E oost@grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en doel.....	4
2	Gebiedsbescherming.....	5
2.1	Gebiedsbeschrijving	5
2.2	Gebiedsbescherming.....	5
2.3	Natuurbeschermingswet.....	5
2.4	Streekplan (2005).....	7
3	Soortenbescherming	9
3.1	Inleiding.....	9
3.2	Planten	9
3.3	Vogels.....	9
3.4	Zoogdieren.....	10
3.5	Reptielen, amfibieën en vissen	10
3.6	Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden.....	10
4	Aanbevelingen en vervolgonderzoek.....	11
4.1	Inleiding.....	11
4.2	Gebiedsbescherming.....	11
4.3	Soortbescherming	12
4.4	Samenvatting	12
5	Literatuur	13

1 **Aanleiding en doel**

De natuur in Nederland wordt beschermd vanuit twee invalshoeken: bescherming van gebieden en bescherming van soorten. De gebiedsbescherming is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermdenatuurmonumenten) en het streekplan (Ecologische Hoofdstructuur, weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden). De soortbescherming is geregeld door middel van de Flora- en faunawet.

De verschillende natuurwetgevingen in Nederland hebben als belangrijkste component het zorgplichtbeginsel, dat van elke initiatiefnemer verlangt dat hij zich vooraf op de hoogte stelt van eventuele schadelijke effecten op voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Rotra Forwarding BV heeft het plan om een nieuwe rondweg aan te leggen om zo de ontsluiting te verbeteren. Tevens is het de bedoeling dat een kade wordt aangelegd voor het laden en lossen van goederen via scheepvaart. De kade is gesitueerd bij het bedrijfsgebouw De Blikvanger aan Het Zwarte Schaar, een doodlopende arm van de IJssel.

Rotra Forwarding BV heeft Grontmij Nederland bv gevraagd om in beeld te brengen welke belemmeringen en consequenties er vanuit de natuurwetgeving van toepassing zijn op de realisatie van de rondweg en kade nabij de bedrijfsgebouwen van Rotra Forwarding BV aan de Verhuellweg.

2 Gebiedsbescherming

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt ten noorden van Doesburg in het rivierenlandschap van de IJssel en grenst aan Het Zwarte Schaar dat van oorsprong de hoofdstroom van de IJssel is. Deze IJsselbocht is in vroegere tijden afgesneden door de aanleg van een nieuwe vaargeul, waardoor Het Zwarte Schaar nu een doodlopende rivierarm is. De Fraterwaard, aan de overzijde van Het Zwarte Schaar, is een waardevol kronkelwaard.

Het bedrijventerrein zelf is nagenoeg geheel verhard zonder enige begroeiing of open water. De ontsluiting vindt plaats via de Verhuellweg en de N317.

2.2 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming wordt in Nederland geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en het streekplan (Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied). Welke invloed de realisatie van de rondweg en kade op de beschermde waarden van deze gebieden heeft, is in onderstaande paragrafen uiteengezet.

2.3 Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken (externe werking). Bij negatieve effecten is het nodig een vergunning aan te vragen op basis van een verslechterings- en verstoringstoets. Het uitvoeren van een passende beoordeling (uitgebreide effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing dwingende redenen van groot openbaar belang) is noodzakelijk wanneer de negatieve effecten (mogelijk) significant zijn.

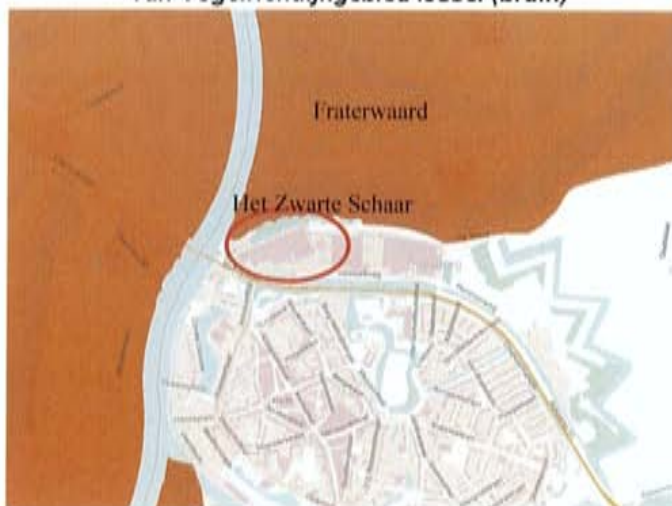
2.3.1 Natura 2000

De Natura 2000-gebieden bestaan uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. De Habitatrichtlijngebieden beschermen habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt.

Het plangebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied. De Veluwe is aangewezen als dichtstbijzijnde Habitatrichtlijngebied, maar over deze afstand (3 km) zijn negatieve effecten uitgesloten, gezien de soorten en habitattypen waarvoor de Veluwe is aangewezen (soorten bossen, heide en stuifzanden).

De doodlopende rivierarm Het Zwarte Schaar is het dichtstbijzijnde Vogelrichtlijngebied behorend tot de 'Uiterwaarden IJssel'. Hier behoort nagenoeg de gehele uiterwaarden van de IJssel onder (met uitzondering van de hoofdvaargeul in de IJssel), dus ook de Fraterwaard. De IJssel-uiterwaarden zijn met name aangewezen voor overwinterende watervogels en broedvogels van (riet)moeras (zie figuur 1).

Figuur 1 ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Vogelrichtlijngebied IJssel (bruin)

Bron: www.gelderland.nl

Fysieke aantasting van het Vogelrichtlijngebied is bij de aanleg van de rondweg en kade niet aan de orde. Uit het akoestisch onderzoek (Grontmij d.d. 15 mei 2006 en kenmerk I&M-99373743-RN) blijkt dat de verstoring door geluid van het Vogelrichtlijngebied afneemt bij aanleg van de rondweg. Oorzaak hiervan is dat door de rondweg het geluid meer verspreid wordt over het bedrijventerrein ten opzichte van de huidige situatie. In de huidige situatie is de geluidverstoring met name geconcentreerd ten oosten van het Rotra-bedrijf en dringt het geluid verder het Vogelrichtlijngebied binnen.

Het oppervlakte verstoord gebied door geluid (binnen de 47 dB(A(-contour) van het Vogelrichtlijngebied bij aanleg van de rondweg in combinatie met de kade is nagenoeg gelijk ten opzichte van de huidige situatie. Ook hier geldt dat in de nieuwe situatie de verstoring meer verspreid optreedt langs het bedrijventerrein.

Naast geluidverstoring treedt bij aanleg van de kade ook verstoring op door vaarbewegingen. Er is onderzoek gedaan naar de verstoringafstanden van watervogels door (recreatie)scheepvaart en de daarmee samenhangende afname van foerageer- en rustgebied (platteeuw e.a., 2005). Kijkend naar de meest gevoelige vogelsoorten als kleine zwaan en tafeleend, wordt een verstoringafstand van circa 200 m aangehouden (Beemster & Brenninkmeijer, 2005 en Van den Berg, e.a., 2000).

Significante verstoring (= elke verstoring) van het Natura 2000-gebied is daarmee aan de orde en er dient een passende beoordeling opgesteld te worden. Deze passende beoordeling houdt in dat nadere effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing van de dwingende redenen van groot openbaar belang nodig is. Voordat met een passende beoordeling gestart gaat worden, is het raadzaam in overleg met de provincie de kaders hiervan vast te stellen. Bij aantasting dient een vergunning aangevraagd te worden. Compensatie van de aangetaste natuurgebieden behoort tot de mogelijkheden als met mitigerende maatregelen de effecten niet voldoende kunnen worden opgeheven.

2.3.2 Beschermd natuurmonument

Voor Beschermd Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen geldt dat handelingen in of rondom Beschermd Natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermd Natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij hiervoor een vergunning is verkregen.

Het beschermingsregime van de gebieden die nu binnen Natura 2000-gebieden liggen, treedt terug. De natuurwaarden waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied.

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is de Zumpe nabij Doetinchem. Over deze grote afstand zijn negatieve effecten uitgesloten.

2.4 Streekplan (2005)

In het Streekplan kiest de provincie voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit in Gelderland. Dat gebeurt door op provinciaal niveau te sturen op kenmerken en waarden die van provinciaal belang worden geacht, zoals natuur en water ('groenblauw raamwerk'). Vanuit dit provinciale beleid zijn de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), weidevogel- en ganzengebieden beschermd en worden hieronder nader toegelicht.

2.4.1 Ecologische HoofdStructuur (EHS)

In Gelderland is de EHS in aanleg en bestaat uit een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Door de vergroting van natuurgebieden, de ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden en de aanleg van ecologische verbindingzones ontstaat het beoogde samenhangende netwerk. Binnen de EHS geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebieden significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De te beschermen wezenlijke kenmerken en waarden worden in 2006 definitief vastgesteld als streekplanuitwerking. Op dit moment zijn deze alleen nog in concept gereed.

Het Zwarte Schaar en de IJssel zijn aangewezen als bestaande natuurgebieden in het kader van de EHS. De overige uiterwaarden waaronder de Fraterwaard zijn aangewezen als verwevingsgebied in het kader van de EHS, omdat landbouw hier nog een belangrijke rol speelt.

Figuur 2 ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van de EHS
(donkergroen: natuur; middengroen: verweving, lichtgroen: verbindingzone)

Bron: www.gelderland.nl

Net als bij het Vogelrichtlijngebied de IJssel geldt ook hier dat fysieke aantasting niet aan de orde is. Het oppervlak verstoord gebied binnen de 47 dB(A)-contour neemt af bij aanleg van de rondweg en blijft gelijk bij aanleg van de rondweg in combinatie met een kade. De vaarbewegingen zullen wel een belangrijke verstoring veroorzaken. In overleg met de provincie zal bepaald moeten worden of dit in strijd is met het provinciale beleid.

2.4.2 Weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied

Provincie Gelderland neemt een bijzondere verantwoordelijkheid voor een aantal weidevogel- en ganzengebieden buiten de EHS. Hierop is toegespitst beleid van toepassing, dat inhoudt dat doorsnijding, aantasting van rust en openheid, verlaging van het waterpeil en verstoring niet is toegestaan.

De Fraterwaard is aangewezen als weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied. De Fraterwaard wordt, in samenwerking met de agrariërs, zelfs speciaal beheerd om te dienen als ganzenopvanggebied. In de huidige situatie is er sprake van geluidverstoring van De Fraterwaard (geluidcontour boven de 47 dB(A)). In de nieuwe situatie (zowel alleen rondweg als combinatie rondweg met kade) is er sprake van een afname van geluid, zodat de 47 dB(A)-contour buiten De Fraterwaard komt te liggen. Verstoring van weidevogel- en ganzenfoerageergebied is dus niet aan de orde.

3 Soortenbescherming

3.1 Inleiding

De Flora- en faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht. In deze wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermt. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Indien dit onvermijdelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Vrijstelling of ontheffing kan slechts worden verleend “wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort”. In principe dienen bij verstoring mitigerende dan wel compenserende maatregelen te worden genomen. Sinds 23 februari 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd. De beschermde soorten zijn nu verdeeld in drie tabellen:

1. Algemene soorten

Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling. Er hoeft voor ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden;

2. Overige soorten

Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort);

3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB

Voor deze soorten moet wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing aangevraagd worden. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets, hetgeen inhoudt dat:

- er sprake is van een bij de wet genoemd belang;
- er geen alternatief is;
- en geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Hieronder wordt aangegeven welke soorten van tabel 2 en 3 in en in de omgeving van het plangebied verwacht mogen worden. Deze inschatting is gemaakt op basis van bestaande verspreidingsgegevens en een veldbezoek door een ecooloog op 6 april 2006.

3.2 Planten

Het betreffende km-hok waarin het plangebied is gelegen is goed onderzocht op planten. Op basis van de database van het Natuurloket en de gegevens van provincie Gelderland blijkt dat in het plangebied zelf geen opnamelocaties zijn gelegen, maar wel in de omgeving. Er zijn geen beschermde soorten van tabel 2 en 3 aangetroffen. Wel soorten van tabel 1 en soorten van de Rode lijst. Tijdens het veldbezoek werd duidelijk dat deze beschermde soorten ook niet te verwachten zijn vanwege de voedselrijke en verstoorde situatie.

3.3 Vogels

Het Zwarte Schaar is door de afdamming een rustig en beschut water geworden waar veel watervogels rusten. Daarnaast is de Fraterwaard een waardevol weidevogel en ganzenfoeragegebied. Bestaande gegevens van broedvogels in het plangebied zelf ontbreken. Gezien de grote menselijke activiteit en de daarmee samenhangende verstoring worden bijzondere soorten niet in het plangebied verwacht. In de begroeiing langs Het Zwarte Schaar, het terrein van Rijkswaterstaat en het talud van de N317 worden uitsluitend algemene broedvogels verwacht.

3.4 Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn op de dijk alleen sporen van mollen en hollen van muizen aangetroffen. Dit betreft waarschijnlijk uitsluitend algemene soorten. In de meer begroeide delen zijn ook soorten als egel en kleine marterachtigen te verwachten. Bijzondere soorten worden niet verwacht gezien de menselijke verstoring vanuit de omgeving.

Op basis van verspreidingskaarten van vleermuizen in Gelderland (Dijkstra e a, 1999) zijn wel de volgende soorten in de omgeving (kern Doesburg en uiterwaarden) aangetroffen: water-vleermuis (foeragerend), gewone dwergvleermuis (foeragerend en zomerverblijf), ruige dwergvleermuis (foeragerend), rosse vleermuis (foeragerend), laatvlieger (foeragerend en winterverblijf), gewone grootoorvleermuis (foeragerend, zomer- en winterverblijf). Het plangebied is en directe omgeving is vanwege de aanwezigheid van open water en begroeiing geschikt als foeraargebied van vleermuizen. Verblijfplaatsen zijn niet te verwachten vanwege het ontbreken van holten in bomen.

3.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Uit gegevens van het Natuurloket blijkt dat er een reptiel in het km-hok is aangetroffen. Gezien het biotoop moet dit de ringslang (tabel 3) zijn. Ook op basis van verspreidingskaarten is deze soort te verwachten langs de oevers van Het Zwarte Schaar. Wat betreft amfibieën is de rugstreeppad (tabel 3) een soort die voorkomt in de uiterwaarden en mogelijk aanwezig in het plangebied. Gegevens van vissen zijn niet voorhanden. Aangezien Het Zwarte Schaar een doodlopende zijarm van de IJssel is, is het voorkomen van beschermde soorten niet uit te sluiten. Op de locatie van de rondweg worden geen beschermde soorten verwacht.

3.6 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Beschermde vlinders zijn in het plangebied niet te verwachten. Het habitat voor een groot deel van de beschermde vlinders betreft schraalgraslanden, veen- en heidegebieden (Swaay C.A.M. van, 1998).

Op basis van het Natuurloket kan opgemaakt worden dat een beschermde libel is aangetroffen. Waarschijnlijk betreft dit de rivierrombout die met name voorkomt tussen de kribben van de rivier. Het plangebied vormt geen geschikt habitat voor deze soort.

Voor de overige beschermde ongewervelden vormt het plangebied geen geschikt biotoop. Beschermde soorten zijn niet te verwachten.

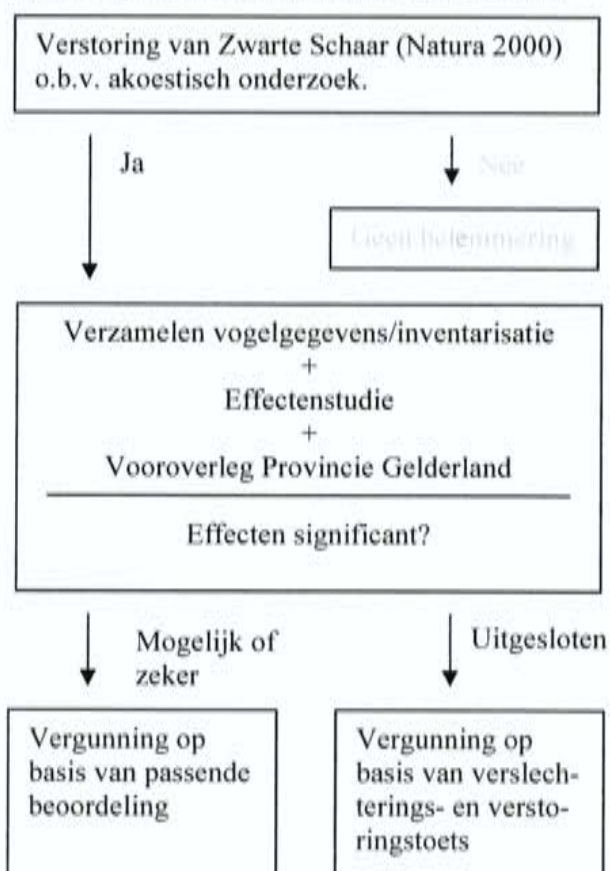
4 Aanbevelingen en vervolgonderzoek

4.1 Inleiding

In voorgaande paragrafen is een overzicht gegeven van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de verwachting omtrent het voorkomen van beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt advies gegeven over de te nemen vervolgprocedures.

4.2 Gebiedsbescherming

Het Zwarte Schaar en omgeving (m.n. de Fraterwaard) zijn aangewezen als beschermd gebied in het kader van Natura 2000 (Vogelrichtlijngebied), Streekplan (Ecologische Hoofdstructuur, weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied). Verstoring van deze gebieden is niet toegestaan. Uit het akoestisch onderzoek is gebleken dat het oppervlak verstoord gebied (binnen de 47 dB(A)-contour afneemt bij aanleg van alleen de rondweg en gelijk zal blijven bij aanleg van de rondweg in combinatie met kade. Wel zal als gevolg van de aanleg van de kade de vaarbewegingen zorgen voor een belangrijke mate van verstoring. Dit zal een significante verstoring met zich meebrengen waardoor een passende beoordeling dient te worden opgesteld. Deze passende beoordeling houdt in dat nader effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing van de dwingende redenen van groot openbaar belang nodig is. Voor dat met een passende beoordeling gestart gaat worden, is het raadzaam in overleg met de provincie de kaders hiervan vast te stellen. Bij aantasting dient een vergunning aangevraagd te worden. Compensatie van de aangetaste natuurgebieden behoort tot de mogelijkheden als met mitigerende maatregelen de effecten niet voldoende kunnen worden opgeheven.

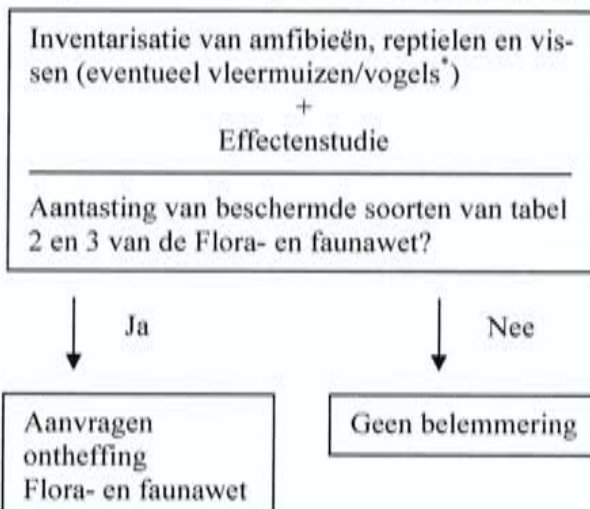

De bescherming van gebieden die beschermd zijn vanuit het streekplan (EHS, weidevogel- en ganzenfoerageergebied) geschiedt nagenoeg op dezelfde manier als de bescherming van Natura 2000-gebieden. De Fraterwaard als weidevogel- en ganzenfoerageergebied wordt niet aangetast maar aantasting van de EHS is wel aan de orde (zie hiervoor de effecten op het Vogelrichtlijngebied). Ook hiervoor wordt geadviseerd overleg te hebben met de provincie omdat de te beschermen wezenlijke kenmerken en waarden nog niet definitief zijn vastgesteld. Compensatie van de aangetaste gebieden behoort ook hier tot de mogelijkheden.

4.3 Soortbescherming

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat verstoring van Het Zwarte Schaar aan de orde is en dienen inventarisatiegegevens opgevraagd te worden of zonodig geïnventariseerd te worden. Hierdoor kan bepaald worden op welke soorten effecten optreden. De aandacht komt hierbij te liggen op overwinterende watervogels. Verder is wat betreft ruimtebeslag van de kade inventarisatie nodig naar het voorkomen van beschermde reptielen, amfibieën en vissen nodig. Bij nieuwe verlichting dient uitstraling naar de omgeving te worden voorkomen. Is dit niet mogelijk dan dient onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen en de effecten van verlichten uitgevoerd te worden.

Indien deze soorten worden verstoord of vernietigd dient een ontheffing te worden aangevraagd. Compensatie van leefgebied is hierbij aan de orde.

* Inventarisatie van vleermuizen is afhankelijk van de nieuwe verlichting. Inventarisatie van vogels is afhankelijk van de verstoring van Het Zwarte Schaar en de Fraterwaard (zie gebiedsbescherming)

4.4 Samenvatting

Rondweg: Toename van verstoord oppervlak (binnen de 47 dB(A)-contour) is niet aan de orde. Hierdoor zijn er geen belemmeringen voor de aanleg van de rondweg, mits rekening wordt gehouden met de verlichting i.v.m. de vleermuizen. Beschermde soorten van tabel 2/3 Flora- en faunawet zijn hier niet aangetroffen en te verwachten, dus een ontheffing is niet nodig.

Kade: voor de aanleg van de kade moeten wel onderzoeken uitgevoerd worden. Vogelinventarisatie door verstoring van Het Zwarte Schaar en inventarisatie van vissen, amfibieën en reptielen voor effecten als gevolg van ruimtebeslag van de kade.

5 Literatuur

Beemster N., Brenninkmeijer A., *Ecologische beoordeling van een proeflocatie in het Ketelmeer*, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, 25 april 2005

Berg van den M., Jans L., Noordhuis R., Platteeuw M., Rijdsdorp A., Beintema A., Kouwenhoven E., *Ecologische effecten Inrichtingsplan Veluwerandmeren, waterkwaliteit, waterplanten, watervogels en moerasvogels*, december 2000

Platteeuw M., Spierings M., Hoogenhuizen van R., Doeze J., *Watervogels in het IJsselmeergebied verstoord? Modelbenadering van verstoring van watervogels door recreatievaart*, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA), 12 augustus 2005

Dijkstra V.A.A., Verheggen L.S.G.M., Limpens H.J.G.A., Jansen E.A., Hoogeveen N., *Vleermuizen in Gelderland; naar een actieplan voor aandachtsoorten*, Provincie Gelderland, maart 1999

Swaay van C.A.M., *Vlinders van de Rode lijst in Gelderland*, De Vlinderstichting, Wageningen, 1998

www.minlnv.nl

www.gelderland.nl

www.natuurloket.nl